



Länsstyrelsen
i Jönköpings län

Meddelande nr 2020:05

Sevesotillsynsplan för Jönköpings län 2020



- Sevesotillsynsplan
för Jönköpings län 2020

Meddelande nr 2020:05

| | |
|---------------|--|
| Meddelande | nummer 2020:05 |
| Referens | Magnus Karlsson Miljöskydds-enheten Samhällsavdelningen Mars 2020 |
| Kontaktperson | Magnus Karlsson Länsstyrelsen i Jönköpings län Direkttelefon 010-223 64 48 magnus.f.karlsson@lansstyrelsen.se |
| Webbplats | www.lansstyrelsen.se/jonkoping |
| ISSN | 1101-9425 |
| ISRN | LSTY-F-M—2020/05--SE |
| Tryckt på | Länsstyrelsen i Jönköpings län, 2020 |

Förord

I lag (1999:381) om åtgärder för att förebygga och begränsa följderna av allvarliga kemikalieolyckor (Sevesolagen) anges att länsstyrelserna ska besluta om en tillsynsplan för de verksamheter som omfattas av lagen.

Sevesotillsynsplanen är framtagen av miljöskydds enheten på Samhällsavdelningen. I den här tillsynsplanen redovisar Länsstyrelsen vilka insatser och prioriteringar som, utifrån tillgängliga medel, planeras för att tillsynen ska bli så effektiv som möjligt under år 2020. Sevesotillsynsplanen anger också rutiner för hur tillsynen ska bedrivas vid oförutsedda händelser.

Innehållsförteckning

| | |
|---|----------|
| Förord | 5 |
| Sevesolagstiftningens krav på länsstyrelsens tillsyn | 7 |
| Sevesotillsynsplanen | 9 |
| 1. Vilket län planen omfattar | 9 |
| 2. Övergripande bedömning av relevanta säkerhetsaspekter | 9 |
| Generellt om säkerhetsaspekter vid Sevesoverksamheter | 9 |
| Översiktlig riskbild i länet | 10 |
| 3. Förteckning över de verksamheter som tillsynsplanen omfattar..... | 12 |
| 4. Förteckning över grupper av verksamheter enligt 13 a § Sevesolagen | 12 |
| 5. Förteckning över de verksamheter där andra faktorer i omgivningen kan öka faran för en allvarlig kemikalieolycka..... | 13 |
| 6. Rutiner för tillsyn enligt beslutade tillsynsprogram | 13 |
| Rutin för tillsynsplanering..... | 13 |
| Rutin för genomförande av planerad tillsyn | 14 |
| 7. Planerade tillsynsaktiviteter inklusive tillsynsbesök..... | 14 |
| 8. Rutiner för tillsyn enligt 17 § förordningen (2015:236) om åtgärder för att förebygga och begränsa följderna av allvarliga kemikalieolyckor..... | 15 |
| 9. Rutiner för samarbete med andra tillsynsmyndigheter | 16 |
| 10. Behov enligt tillsynsprogrammen | 17 |

Sevesolagstiftningens krav på länsstyrelsens tillsyn

Länsstyrelsen är operativ tillsynsmyndighet för Sevesolagstiftningen och ska utöva tillsyn över att Sevesolagen och föreskrifter som har meddelats med stöd av lagen följs¹.

Länsstyrelsen ska besluta om en tillsynsplan för de verksamheter som omfattas av Sevesolagen inom länet. Utifrån tillsynsplanen ska länsstyrelsen utarbeta ett tillsynsprogram för varje verksamhet². Länsstyrelsen ska genomföra tillsynsbesök minst en gång per år för verksamheter som tillhör den högre kravnivån. För verksamheter som tillhör den lägre kravnivån ska ett tillsynsbesök genomföras minst var tredje år³.

Om länsstyrelsen har utarbetat ett tillsynsprogram grundat på en systematisk bedömning av faran för en allvarlig kemikalieolycka vid de berörda verksamheterna, kan tillsynsbesöken genomföras med längre tidsintervaller än vad som föreskrivs generellt i Sevesolagstiftningen. Vid denna systematiska bedömning av tillsynsintervallet ska hänsyn tas till verksamhetens art och omfattning och till hur bestämmelserna för verksamheten har följts⁴.

Utöver planerad tillsyn enligt beslutat tillsynsprogram ska länsstyrelsen genomföra tillsyn så snart som möjligt för att undersöka allvarliga klagomål, allvarliga olyckor och händelser som kunde ha lett till en allvarlig kemikalieolycka, tillbud samt situationer när de bestämmelser som gäller för verksamheten inte följs⁵. Om länsstyrelsen vid tillsyn av viss verksamhet har upptäckt en allvarlig brist ska förnyad tillsyn genomföras inom sex månader⁶.

Länsstyrelsen ska meddela verksamhetsutövaren resultatet av den genomförda tillsynen enligt beslutat tillsynsprogram senast två månader efter tillsynsbesöket⁷. Vid tillsyn som genomförts på grund av exempelvis klagomål, olyckor, tillbud eller allvarliga brister (enligt 17 och 18 §§ Sevesolagen) ska resultatet meddelas så snart det är möjligt. Länsstyrelsen ska samordna tillsynen med den tillsyn som görs enligt miljöbalken och arbetsmiljölagen i den utsträckning som det är lämpligt⁸.

Länsstyrelsens Sevesotillsyn ska vara utformad för att medge en planerad och systematisk granskning av de tekniska systemen samt organisations- och driftsystem som tillämpas vid verksamheten, och särskilt omfatta kontroll av⁹:

1. att åtgärder har vidtagits för att förebygga allvarliga kemikalieolyckor och för att begränsa följderna av sådana olyckor,
2. att uppgifterna i handlingsprogrammet, säkerhetsrapporten eller någon annan handling som lämnats in till länsstyrelsen överensstämmer med omständigheterna vid verksamheten, samt

¹ Sevesoförordningen 13 §

² Sevesolagen 18 §

³ Sevesoförordningen 16 §

⁴ Sevesoförordningen 16 §

⁵ Sevesoförordningen 17 §

⁶ Sevesoförordningen 18 §

⁷ Sevesoförordningen 19 §

⁸ Sevesoförordningen 20 §

⁹ Sevesoföreskrifterna 11 §

3. att allmänheten har fått tillgång till den information som föreskrivs i 14 § Sevesolagen.

En tillsynsplan ska innehålla de uppgifter och den information som framgår av bilaga 3 till Sevesoföreskrifterna¹⁰ (se nästa sida). Tillsynsplanen ska uppdateras årligen och tillsynsprogrammen ska uppdateras efter varje tillsyn, eller tidigare om nya omständigheter motiverar det¹¹.

Syftet med tillsynsplanen är att övergripande peka på vilka prioriteringar av tillsynen som ska göras och vad tillsynen omfattar. Tillsynsplanen ska vidare redovisa vid vilka verksamheter som planerade tillsynsbesök ska genomföras samt om möjligt vid vilken ungefärlig tidpunkt som tillsynsbesöken är planerade att bli genomförda under året. En tillsynsplan kan avse tillsyn under flera år framåt i tiden, men Länsstyrelsen i Jönköpings län har valt att låta denna tillsynsplan enbart omfatta den tillsyn som ska bedrivas under år 2020.

Till grund för tillsynsplanen görs först en bedömning av tillsynsbehovet. Tillsynsbehovet kan bedömas utifrån exempelvis följande förutsättningar:

1. de generella krav på tillsynsintervall för Sevesoverksamheter på högre och lägre kravnivå som följer av Sevesolagstiftningen
2. föregående års tillsynsplaner och uppgifter om den tillsyn som bedrivits enligt dessa tillsynsplaner
3. den systematiska bedömningen av faran för allvarliga kemikalieolyckor vid respektive verksamhet enligt framtagna tillsynsprogram
4. beskrivningar av den nationella lägesbilden, beskrivningar av tillsynsbehoven och angivna prioriteringar i MSB:s årsrapport för Sevesotillsynen
5. eventuella ändringar i Sevesolagstiftningen
6. eventuella ändringar vad gäller Sevesoverksamheterna i länet
7. hur den regionala lägesbilden förhåller sig till punkterna 4 och 5 här ovanför

När tillsynsbehovet har bedömts kan sedan en tillsynsplan utarbetas. Vid framtagande av tillsynsplanen kan prioriteringar och anpassningar behöva göras, och det är därför inte säkert att tillsynsplanen innebär att tillsyn utförs i enlighet med det bedömda tillsynsbehovet. I denna tillsynsplan motsvarar dock den planerade tillsynen det tillsynsbehov som har identifierats.

¹⁰ Sevesoföreskrifterna 12 §

¹¹ Sevesoföreskrifterna 14 §

Sevesotillsynsplanen

Nedanstående innehåll utgör den faktiska Sevesotillsynsplanen och är utformat i enlighet med punkterna 1 till och med 9 i bilaga 3 till Sevesoföreskrifterna¹²:

1. Vilket län planen omfattar.
2. En övergripande bedömning av relevanta säkerhetsaspekter.
3. En förteckning över de verksamheter som tillsynsplanen omfattar.
4. En förteckning över grupper av verksamheter enligt 13a § lagen (1999:381) om åtgärder för att förebygga och begränsa följderna av allvarliga kemikalieolyckor vid vilka risken för, eller följderna av en allvarlig kemikalieolycka, är högre på grund av verksamheternas geografiska läge och närhet till varandra, samt deras innehav av farliga ämnen.
5. En förteckning över de verksamheter där andra faktorer i omgivningen än andra verksamheter (externa risker) kan öka faran för en allvarlig kemikalieolycka.
6. Rutiner för tillsyn enligt beslutade tillsynsprogram.
7. Planerade tillsynsaktiviteter inklusive tillsynsbesök.
8. Rutiner för tillsyn enligt 17 § förordningen (2015: 236) om åtgärder för att förebygga och begränsa följderna av allvarliga kemikalieolyckor.
9. Rutiner för samarbete med andra tillsynsmyndigheter.

Sevesotillsynsplanen avslutas med en utredning och bedömning av det tillsynsbehov som följer av Sevesolagstiftningen.

1. Vilket län planen omfattar

Sevesotillsynsplanen omfattar Jönköpings län. Länsstyrelsen i Jönköpings län bedriver ingen Sevesotillsyn tillsammans med några andra län.

2. Övergripande bedömning av relevanta säkerhetsaspekter

Generellt om säkerhetsaspekter vid Sevesoverksamheter

Sevesoverksamheter är verksamheter där det kan förekomma farliga kemiska ämnen i kvantiteter över vissa angivna gränsmängder. Förekomsten av dessa farliga kemiska ämnen medför en potentiell fara för allvarliga kemikalieolyckor. Risken för allvarliga kemikalieolyckor vid en Sevesoverksamhet beror både på sannolikheten att en olycka uppstår och på konsekvenserna av olyckan.

Det kan vara både faktorer i omgivningen utom verksamheten och faktorer inom verksamheten eller en kombination av faktorer inom och utom verksamheten som medför att sannolikheten för att en kemikalieolycka inträffar ökar eller minskar. Exempel på en

¹² Myndigheten för Samhällsskydd och Beredskaps föreskrifter (MSBFS 2015:8) om åtgärder för att förebygga och begränsa följderna av allvarliga kemikalieolyckor

faktor i omgivningen som kan öka sannolikheten för att en kemikalieolycka inträffar är om det finns risk för översvämning och om en översvämning skulle kunna medföra utsläpp av kemikalier vid verksamheten. Sevesolagstiftningen syftar till att förebygga och begränsa följderna av allvarliga kemikalieolyckor vid Sevesoverksamheter oavsett hur de orsakas eller har orsakats.

Olycksförloppet innebär vanligtvis uppkomsten av brand, explosion eller utsläpp av farliga ämnen i ett eller flera olika aggregationstillstånd (såsom t.ex. vätska eller gas). Olika kemiska ämnen kan också reagera med varandra i kontrollerade och okontrollerade händelseförlopp så att fler typer av farliga ämnen kan bildas. Vid brand och explosion bildas ofta en mängd olika kemiska ämnen.

En olycka kan medföra negativa följder för människors hälsa och ekonomiska förluster för verksamhetsutövaren, samhället och andra (genom exempelvis fysiska skador på byggnader och anläggningar, produktionsbortfall, saneringskostnader och skador på ryktet). Olyckor kan även orsaka skador på naturresurser och på miljön. Konsekvenserna av en olycka kan i vissa fall sträcka sig långt utanför verksamhetsområdet och orsaka negativa följder för människor som inte har någonting med Sevesoverksamheten att göra.

Konsekvenserna för omgivningen vid en olycka beror både på olycksförloppet och på omgivningen. Med ”olycksförloppet” avses exempelvis vilken olycka som sker, hur långt bort som en olycka får effekter och så vidare. Med ”omgivningen” avses vad som kan finnas i omgivningen och hur det kan skadas av en olycka.

Översiktlig riskbild i länet

I Jönköpings län finns för närvarande 23 Sevesoverksamheter. 15 av dessa verksamheter utgörs av bergtäkter. Av övriga Sevesoverksamheter utgörs tre av gasolstationer, två är plastindustrier, en är en ytbehandlande industri, en är en kemikalieblandande industri och en är en oljedepå.

När det gäller **bergtäkterna** är det sannolikt främst explosion som utgör den största faran för en allvarlig kemikalieolycka. För de bergtäkter som är klassade som Sevesoverksamheter i Jönköpings län har Länsstyrelsen tillsvidare gjort bedömningen att dessa verksamheter inte ska omfattas av tillsynsbesök. Länsstyrelsen grundar denna bedömning på att detta är anläggningar med låg komplexitet med ett för ändamålet god lokalisering. Sprängmedlet som används förvaras inte på platsen utan transporteras till platsen vid varje sprängningstillfälle och blir först funktionellt när det blandats med andra komponenter i borrhålen.

Den största faran vad gäller **gasolstationerna** är sannolikt ett utsläpp av gasol med efterföljande antändning och explosion. En explosion skulle, förutom skador till följd av värmeutvecklingen, även kunna medföra fysiska skador på omgivningen genom att t.ex. delar av gasoltanken slungas iväg långa avstånd.

För **plastindustrierna** är de största farorna utsläpp av kemiska ämnen. De kemiska ämnena som används kan vid exponering orsaka skador på människors hälsa. Det gäller oavsett om man exponeras som arbetstagare eller inte, t.ex. om man exponeras utanför verksamheten. Ett utsläpp av kemiska ämnen kan även orsaka skador på miljön.

De effekter som uppstår till följd av långsiktig exponering av kemiska ämnen är inte föremål för tillsyn enligt Sevesolagstiftningen utan omfattas istället av tillsyn enligt arbetsmiljölagen. När det gäller skador till följd av tillfällig eller plötslig exponering av farliga kemiska ämnen såsom vid en allvarlig kemikalieolycka, så kan nämnas exempelvis följande: Tillfälliga och permanenta skador på lungfunktionen genom inandning av farliga gaser vilket även skulle kunna leda till död genom kvävning, frätskador, ökad risk för att utveckla cancer på lång sikt m.m. Det finns även en förhöjd fara för brand och självantändning i de plastprodukter som produceras, vilket om det skulle inträffa kan kräva stora räddningsinsatser, orsaka stora ekonomiska förluster och ge utsläpp av hälsofarliga gaser med mera.

När det gäller **ytbehandlande industrier** så bedöms de största riskerna utgöras av utsläpp av farliga ämnen, till exempel i samband med brand och släckning. Samma sak gäller för **oljedepån**. Vid oljedepån föreligger även explosionsrisk.

De konsekvenser som kan uppstå för omgivningen vid en allvarlig kemikalieolycka beror mycket på hur Sevesoverksamheten är lokaliserad. Bergtakterna är generellt sett lokaliserade långt ifrån bebyggelse varför konsekvenserna för omgivningen vid en oavsiktlig explosion sannolikt skulle vara begränsade. Gasolstationerna är lokaliserade i närheten av eller inom industriområden men har ett långt avstånd till närmaste bostadsområden och annan tätare bebyggelse.

Några av Sevesoverksamheterna är lokaliserade på ett sådant sätt att en allvarlig kemikalieolycka skulle kunna få allvarliga konsekvenser för omgivningen. Det förekommer att bostadsområden eller annan verksamhet där människor vistas regelbundet ligger inom de områden som skulle kunna påverkas av en allvarlig kemikalieolycka. I något fall har särskilda åtgärder vidtagits till följd av sådana lokaliseringsförutsättningar. Som exempel kan nämnas att vid en plastindustri som ligger i närheten av en skola, har lossningsplatsen byggts in för att farliga gaser vid ett kemikalieutsläpp i samband med lossning av kemikalier inte ska kunna spridas utanför inbyggnaden till omgivande bostäder och skola.

Allvarliga kemikalieolyckor kan inträffa vid transporter av farliga kemiska ämnen till och från Sevesoverksamheterna, t.ex. vid en trafikolycka. Transporter till och från Sevesoverksamheterna omfattas dock inte av Sevesolagstiftningen och är därför inte föremål för Sevesotillsyn. Transporterna omfattas istället av bland annat lagstiftningen om transport av farligt gods.

3. Förteckning över de verksamheter som tillsynsplanen omfattar

Sevesoverksamheter i Jönköpings län

| Verksamhetens namn | Kravnivå | Kommun | Verksamhetsutövare |
|------------------------------|----------|-----------|------------------------------|
| Bergtäkt Boda | Lägre | Sävsjö | NCC Roads AB |
| Bergtäkt Borrebo | Lägre | Gnosjö | Sandahls Entreprenad AB |
| Bergtäkt Brunnsgården | Lägre | Värnamo | Sandahls Entreprenad AB |
| Bergtäkt Byarum-Boarp | Lägre | Vaggeryd | Sandahls Entreprenad AB |
| Bergtäkt Bäckседа | Lägre | Vetlanda | Sandahls Entreprenad AB |
| Bergtäkt Hok | Lägre | Vaggeryd | Sandahls Entreprenad AB |
| Bergtäkt Hjärtlanda | Lägre | Sävsjö | NCC Roads AB |
| Bergtäkt Karsbo | Lägre | Nässjö | Skanska Asfalt och Betong AB |
| Bergtäkt Kleva | Lägre | Tranås | NCC Roads AB |
| Bergtäkt Krökesbo | Lägre | Nässjö | NCC Roads AB |
| Bergtäkt Källarp | Lägre | Jönköping | Skanska Asfalt och Betong AB |
| Bergtäkt Näsbyholm | Lägre | Värnamo | NCC Roads AB |
| Bergtäkt Sanseryd | Lägre | Jönköping | Swerock AB |
| Bergtäkt Tumbäck | Lägre | Habo | Svevia AB |
| Bergtäkt Ubbarp | Lägre | Jönköping | Svevia AB |
| Carpenter Sweden AB | Högre | Tranås | Carpenter Sweden AB |
| Husqvarna AB | Lägre | Jönköping | Husqvarna AB |
| Recticel AB | Högre | Gislaved | Recticel AB |
| Schlötter Svenska AB | Lägre | Gnosjö | Schlötter Svenska AB |
| St1 Energy AB | Lägre | Jönköping | St1 Energy AB |
| A-Lackering AB | Lägre | Sävsjö | A-Lackering AB |
| Värnamo Energi AB, Norregård | Lägre | Värnamo | Värnamo Energi AB |
| Värnamo Energi AB, Västra | Lägre | Värnamo | Värnamo Energi AB |

4. Förteckning över grupper av verksamheter enligt 13 a § Sevesolagen

Enligt 13 a § Sevesolagen gäller särskilda krav för de Sevesoverksamheter som är lokaliserade på ett sådant sätt i förhållande till varandra att de kan påverka säkerheten hos varandra.

I Jönköpings län är inga Sevesoverksamheter lokaliserade i närheten av varandra på ett sådant sätt att de kan påverka varandra. Det finns därför inga sådana grupper av Sevesoverksamheter som avses enligt 13a § Sevesolagen att redovisa.

5. Förteckning över de verksamheter där andra faktorer i omgivningen kan öka faran för en allvarlig kemikalieolycka

Externa faktorer som kan påverka säkerheten finns vid samtliga Sevesoverksamheter i länet i större eller mindre utsträckning. Här nedanför följer en förteckning över exempel på faktorer i omgivningen som antingen skulle kunna öka faran för en allvarlig kemikalieolycka eller som skulle kunna öka konsekvenserna vid en allvarlig kemikalieolycka. Generellt föreligger exempelvis risk för sabotage eller stöld.

| Verksamhetens namn | Kravnivå | Kommun | Omgivningsfaktorer |
|----------------------|----------|-----------|---|
| Recticel AB | Högre | Gislaved | Närliggande bebyggelse och skola |
| Schlötter Svenska AB | Lägre | Gnosjö | Närliggande vattendrag |
| Husqvarna AB | Lägre | Jönköping | Närliggande bebyggelse och vattendrag |
| St1 Energy AB | Lägre | Jönköping | Närliggande vatten och risk för översvämning. |

6. Rutiner för tillsyn enligt beslutade tillsynsprogram

Enligt 18 § Sevesolagen ska länsstyrelsen utarbeta ett tillsynsprogram för varje verksamhet. Enligt 16 § Sevesoförordningen kan tillsynsbesök genomföras med längre tidsintervaller än vad som gäller generellt under förutsättning att tillsynsprogrammet för en Sevesoverksamhet är grundat på en systematisk bedömning av faran för en allvarlig kemikalieolycka vid verksamheten. Vid denna bedömning ska hänsyn tas till verksamhetens art och omfattning och till hur bestämmelserna för verksamheten har följts.

Länsstyrelsen har utarbetat tillsynsprogram för alla Sevesoverksamheter i länet. Av tillsynsprogrammen framgår dels den systematiska bedömningen av faran för en allvarlig kemikalieolycka för respektive verksamhet och dels uppgifter om genomförd och planerad tillsyn. Inför framtagandet av tillsynsplanen ses de systematiska bedömningarna för faran för en allvarlig kemikalieolycka över för alla verksamheter och uppdateras vid behov. Bedömningarna ligger till grund för tillsynsbehovet för kommande år.

Rutin för tillsynsplanering

1. Gör en bedömning av tillsynsbehovet och upprätta tillsynsplan
2. Informera samverkansmyndigheter och verksamheter om tillsynsplanen
3. Genomför tillsyn
4. Redovisa och följ upp genomförd tillsyn
5. Revidera tillsynsprogrammen utifrån resultaten från tillsynen
6. Börja om på steg 1

Rutin för genomförande av planerad tillsyn

1. Bestäm datum för tillsyn
2. Begär vid behov in sådant underlag som är till nytta vid tillsynen
3. Skicka avisering och eventuellt tillsynsunderlag
4. Gör avstämning med samverkansmyndigheter
5. Dagordning för ett normalt tillsynsbesök (andra rutiner kan förekomma):
 - a. Eventuell besiktning av anläggningar
 - b. Uppföljning av resultatet från tidigare tillsyn
 - c. Genomgång av besiktning och tillsynsunderlag
 - d. Avstämning samverkansmyndigheter emellan
 - e. Diskussion och sammanfattning av slutsatserna
6. Samordna beslut med andra samverkansmyndigheter
7. Resultatet från tillsynen meddelas skriftligt inom två månader
8. Kopior av beslut skickas även till samverkansmyndigheter
9. Uppdatera tillsynsprogram och register
10. Uppföljning av eventuella brister
11. Börja om från steg 1

7. Planerade tillsynsaktiviteter inklusive tillsynsbesök

Planerad tillsyn under år 2020

| Verksamhetens namn | Kravnivå | Tillsynsfrekvens | Senaste tillsynsbesök | Nästa tillsynsbesök |
|-------------------------------------|----------|------------------|-----------------------|---------------------|
| Recticel AB | Högre | Varje år | 2019-12-04 | 2020 |
| Carpenter Sweden AB | Högre | Varje år | 2018-03-07 | 2020 |
| Värnamo Energi AB, Norregård | Lägre | Vart tredje år | 2017-10-10 | 2020 |
| Värnamo Energi AB, Västra | Lägre | Vart tredje år | 2017-10-10 | 2020 |
| St1 Supply AB | Lägre | Vart tredje år | 2017-12-20 | 2020 |
| | | | | |

Sammanställning av genomförd och planerad tillsyn

| Verksamhetens namn | Kravnivå | Tillsynsfrekvens | Senaste tillsynsbesök | Nästa tillsynsbesök |
|-----------------------------|----------|------------------|-----------------------|---------------------|
| Schlötter Svenska AB | Lägre | Vart tredje år | 2018-12-11 | 2021 |
| A-Lackering AB | Lägre | Vart annat år | 2019-11-21 | 2021 |
| Husqvarna AB | Lägre | Vart annat år | 2019-12-16 | 2021 |

8. Rutiner för tillsyn enligt 17 § förordningen (2015:236) om åtgärder för att förebygga och begränsa följderna av allvarliga kemikalieolyckor

Utöver planerad tillsyn enligt beslutat tillsynsprogram ska länsstyrelsen enligt Sevesoförordningen genomföra tillsyn så snart som möjligt när nedanstående situationer uppstått:

1. vid allvarliga klagomål
2. vid allvarliga olyckor
3. vid händelser som kunde ha lett till en allvarlig kemikalieolycka
4. när de bestämmelser som gäller för verksamheten inte följs

Vid tillsyn som genomförs på grund av ovanstående situationer gäller följande rutiner:

Punkt 1 och 4. När de bestämmelser som gäller för verksamheten inte följs eller vid allvarliga klagomål

Om det kommer till Länsstyrelsen kännedom på annat sätt än vid planerad tillsyn att de bestämmelser som gäller för verksamheten inte följs, så ska länsstyrelsen så snart som möjligt genomföra tillsyn.

Graden av tillsyn och tillvägagångssättet ska anpassas efter hur allvarlig och akut avvikelser är. Platsbesök är inte alltid nödvändigt men är lämpligt eller nödvändigt när det behövs för att kontrollera hur bestämmelserna inte följs eller vad klagomålet avser.

Vid allvarliga klagomål eller förseelser som kan innebära förhöjd eller akut risk för en allvarlig kemikalieolycka krävs skyndsam och prioriterad handläggning.

Tillsynen ska vid behov och om det är möjligt samordnas med samverkansmyndigheterna.

Resultatet ska meddelas verksamhetsutövaren så snart som möjligt.

Punkt 2 och 3. Vid händelser som kunde ha lett till en allvarlig kemikalieolycka samt vid allvarliga olyckor

Ett tillbud kan definieras som en oönskad händelse som hade kunnat leda till en olycka. Ett allvarligt tillbud kan definieras som en oönskad händelse som i sig innebär stor fara för en olycka. Ett exempel på ett allvarligt tillbud är en explosion i en lokal där ingen vistas för tillfället. Tillbud är ofta indikationer på brister i säkerhetsarbetet.

En olycka kan definieras som ett händelseförlopp som oavsiktligt leder till skador på människor, materiel, egendom eller miljö. Med en allvarlig kemikalieolycka avses i Sevesolagstiftningen en olycka med ett eller flera farliga ämnen inblandade, som orsakas av ett okontrollerat händelseförlopp (t.ex. utsläpp, brand eller explosion) i samband med driften av en verksamhet som omfattas av denna lag, och som medför allvarlig, omedelbar eller fördröjd, fara för människors hälsa eller för miljön, inom eller utanför verksamheten.

I verksamhetsutövarnas handlingsprogram ska bland annat finnas:

- Rutiner för intern (egen) anmälan/rapportering av allvarliga kemikalieolyckor och olyckstillbud
- Rutiner för intern (egen) undersökning av olyckor och olyckstillbud
- Rutiner för extern anmälan (till myndigheter) av allvarliga kemikalieolyckor och olyckstillbud

Länsstyrelsen får vanligtvis kännedom om tillbud och olyckor i samband med extern anmälan av allvarliga kemikalieolyckor och olyckstillbud. Det gäller framförallt om den anmälan som görs enligt förordningen om verksamhetsutövarens egenkontroll eller enligt förordningen om skydd mot olyckor vidarebefordras till den handläggare som har tillsyn enligt Sevesolagstiftningen. Det finns inget krav på anmälan av tillbud och olyckor till den myndighet som har tillsyn enligt Sevesolagstiftningen.

Länsstyrelsen kan även få kännedom om tillbud och olyckor då extern anmälan inte gjorts, t.ex. vid tillsynsbesök eller vid klagomål.

Om ett tillbud eller en olycka inträffar ska följande rutiner följas:

- Ansvaret för räddningsinsatser ligger på räddningstjänsten.
- Länsstyrelsens handläggare kan bistå räddningstjänsten med svar på eventuella frågor.
- Ta emot den externa avvikelserapporteringen och avgör om den behöver kompletteras.
- Avgör vilka tillsynsåtgärder som är nödvändiga, exempelvis tillsynsbesök, utredning av olycksorsaker, utredning av åtgärder för att förhindra upprepning, begära in rutiner m.m.
- Vid tillsynsbesök används med fördel checklistan *Granskning av rutiner för lärande från olyckor och tillbud*.
- Granska verksamhetens interna utredning av avvikelsen.
- Granska de åtgärder som verksamheten vidtagit eller föreslår för att avvikelsen inte ska hända igen.
- Granska vid behov även verksamhetens rutiner för intern avvikelshantering.
- Förelägg vid behov och i samråd med övriga myndigheter om de åtgärder som behövs.
- Resultatet ska meddelas verksamhetsutövaren så snart som möjligt.

9. Rutiner för samarbete med andra tillsynsmyndigheter

Enligt Sevesoförordningen 20 § gäller att Länsstyrelsen ska samordna Sevesotillsynen med den tillsyn som görs enligt miljöbalken och arbetsmiljölagen i den utsträckning som det är lämpligt. Förutom de tillsynsmyndigheter som anges i Sevesoförordningen så samverkar Länsstyrelsen vid behov med kommunens räddningstjänster när det gäller den tillsyn som utförs enligt lag om skydd mot olyckor och enligt lag om brandfarliga och explosiva varor.

Tillsynsmyndighet enligt miljöbalken kan vara antingen länsstyrelsen eller kommunen. Samarbetet mellan tillsynsmyndigheterna är vanligtvis på handläggarnivå. Om tillsynsmyndighet enligt miljöbalken är Länsstyrelsen så sker samarbetet mellan den handläggare som arbetar med Sevesotillsyn och den handläggare som arbetar med miljöbalkstillsyn. Om tillsynsmyndighet enligt miljöbalken är kommunen så sker samarbetet mellan den handläggare på länsstyrelsen som arbetar med Sevesotillsyn och den handläggare på kommunen som arbetar med miljöbalkstillsyn.

Under rubriken *6. Rutiner för tillsyn enligt beslutade tillsynsprogram* framgår även vilka rutiner som gäller för samarbete med andra tillsynsmyndigheter i samband med tillsynsplanering och vid genomförande av planerad tillsyn, varför ingen särskild redovisning av dessa rutiner görs under denna rubrik.

Länsstyrelsen bör med god framförhållning informera de andra samverkansmyndigheterna om vilka kommande tillsynsaktiviteter som är planerade.

10. Behov enligt tillsynsprogrammen

Länsstyrelsen har utarbetat tillsynsprogram för alla Sevesoverksamheter inom länet. I tillsynsprogrammen finns en systematisk bedömning av tillsynsfrekvensen gjord utifrån kriterierna komplexitet, lokalisering, tillbudsfrekvens, säkerhetskultur och lagefterlevnad. I tillsynsprogrammen finns en redogörelse för tidigare genomförd tillsyn och resultatet från denna tillsyn. Dessutom fanns en planering för den fortsatta tillsynen under kommande år. För respektive verksamhet finns angivet när tillsyn ska bedrivas och vilken slags tillsyn som ska göras vid respektive tillsynsbesök. När det gäller valet av tillsyn så finns följande teman att välja mellan i tillsynsprogrammen: ”Tema 1: Handlingsprogram”, ”Tema 2: Säkerhetskultur”, ”Tema 3: Riskhantering”, ”Tema 4: Underhåll och fortlöpande tillsyn”, ”Tema 5: Hantering av ändringar”, ”Tema 6: Nödlägesplanering” samt ”Tema 7: Lärande från olyckor och tillbud”.

För att beräkna behovet av tillsyn tillämpar Länsstyrelsen den modell som miljösamverkan Sverige tagit fram¹³. I modellen uppskattas tillsynsbehovet för verksamheter på högra kravnivå till 60 timmar och på lägre kravnivå till 20 timmar. Det ger ett behov på 540 timmar eller 68 dagar. Länsstyrelsen har planerat att avsätta 300 timmar till Sevesotillsyn under 2020. Neddragningen har att göra med att tillsyn av bergtäkter prioriteras ner eftersom Länsstyrelsen tillsvidare har gjort bedömningen att dessa verksamheter inte ska omfattas av Sevesotillsyn. Hur Länsstyrelsen har gjort denna bedömning redovisas under rubriken *Översiktlig riskbild i länet*. Tillsyn av övriga verksamheter prioriteras enligt tillsynsprogrammen.

¹³ <http://www.miljosamverkansverige.se/Sv/projekt-och-rapporter-/metodik%2c-juridik-och-planering/Documents/Modell%20Behovsutredning.pdf>